

icsón
kszerien be-
ő, galva-
vállalatunkat.
Sátmar,

rek

ok
zkák

z- és
relési
tára.

dro
mand 65
ben)

nk?

I.	240
stve ..	312
I.	240
stve ..	312
.....	22
.....	25
.....	96
.....	15
.....	30
.....	144
.....	156
.....	22
.....	70
.....	22
.....	25
.....	22
.....	50
.....	240
.....	72
.....	60
.....	60
.....	65
.....	144
.....	72
.....	240
.....	312
.....	72
.....	108
.....	30
.....	25
.....	70
.....	30
.....	27
.....	35
.....	30
.....	35
.....	14
.....	14
.....	18
.....	20
.....	14
.....	20
.....	25
.....	18
.....	10
.....	15
.....	8
.....	15
.....	15
.....	25
.....	15

tes be-
állítjuk.
szóllya
téseinket!

FEKESLYÖSÉG, KIADÓ
NYVATAL ÉS NYOMDA
Cluj-Kolozsvár, St. Barom
3. Pcp. (Brassai-utca) 10.
Feltelen: Szerkesztős
és kiadóhivatal — 977
33. B. Sz. — 558
Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők Kéziratokat nem
dánk vissza.

Ramsay-Róbert

Budapest

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Negyedévre — 88
Egy hónapra — 35
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5—

Üszeszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 130

1924 november 7 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 249. szám

5685. Marchesvan 10

Miért bukott meg az angol liberális párt

Írta David Lloyd George

Alábbi cikk, amely az amerikai „United Press Association” útján került a világsajtóba, noha az elkeseredett pártmber egyéni szemüvegén keresztül figyeli az eseményeket, mégis a legfrappánsabb keresszomszetét adja az angol politikai helyzetnek.

Az angol választások eredménye olyan meglepetés volt, amely végeredményben senkit sem lepett meg. Aki visszapillant azokra az eseményekre, amelyek ehhez az eredményhez vezettek, könnyen megállapíthatja, hogy más eredmény nem is volt lehetséges. A javaslatba hozott szovjetkölcson népszerűtlen volt és ezért könnyű volt előre látni, hogy a választók el-
lene fordulnak. De senki, még a legoptimis-
tikusabb tery-próféta sem tudhatta bizonyosan, hogy a választókat milyen mértékben kerget-
ték rémületbe a Campbell-pör, a Zisovjev-levél és az orosz kölcson együttes benyomásai. A forradalmi Oroszország réme és a kommunisták sötét kísérletei hajtották a választókat a konzervativizmus karjaiba, miként a mi elődeinket is a francia forradalom terrorisztikus eseményei vezettek a legezelsőbb reakció felé.

A konzervativok győzelme elkerülhetetlen volt, de a liberális párt katasztrófális vereségét is előre lehetett volna látni. A legutóbbi par-
lament egész élettartama alatt a liberális párt lehetetlen helyzetben volt, amelyből nem von-
hatta ki magát súlyos veszteségek nélkül. Min-
den egyes szavazásnál a mérleg nyelvének sze-
repét töltötte be, vagy meg kellett szavaznia
valamit, ami meggyőződése ellenére volt, vagy
előidézi időnek előtte az általános választáso-
kat. A munkanélküliség ügyében elfoglalt ál-
laspontja is sok népszerűtlenséget szerzett a
pártnak. A nyilvánosságának azt a meggyőző-
dést kellett merítenie, hogy a párt határozat-
lan, gyáva és gyöngé. A Labour Party, amely
learratta ugyan a liberálisok e magatartásának
gyümölcseit, szintén a gyalázkodók kórusához
csatlakozott. Ez méltatlan és alattomos eljárás
volt és sokkal inkább járult hozzá ahhoz, hogy
legalább husz évre lehetetlenné váljék egy újabb
munkáskormányval való kísérletezés, mint a
Macdonald-kormány összes többi hibái és bal-
lépései. Partunk parlamenti híveit valóság-
sággal lesújtotta az a méltatlan szerep, amelyet az al-
scházban játszaniok kellett és barátaink oda-
kint a vidéken egyszerűen kétségbe estek. Nem
tudták már hányadán vagyunk tulajdonképen,
nem tudták hogy mellette, vagy ellene va-
gyunk a szocialista kormánynek. Nem tudták,
hogy tapsoljanak, vagy kritizáljanak, támadjanak,
vagy védjenek? A kettő közül a harmo-
dikát, a legrosszabbat választották: csende-
sen lefeküdtek a két harcvonal között, miköz-
ben fejük fölött tombolt a küzdelem és mind-
két harcoló fél rá is irányított egy-egy lövést.
Valóságos csoda, hogy még negyven liberális
képviselő is túlélte ezt a kampányt és ha a
választások még egy évig elhúzódna, kétel-
kedem, vajjon a fele ennek a számnak bejut-
hatott volna a parlamentbe.

A liberális párt szerencsétlensége volt, hogy
az utolsó választásokon jelentős számú mandá-
tumhoz jutott. Ettől a rossztól most megkímél-
tettünk. Most újra a magunk útjait járhatjuk,
nem törődve a kormány sorsával. Helyesen
használnuk e fel az elmúlt januárban hatalmunk-
kat? Igen is, nem is. Kétségtelenül az ország
legmagasabb érdekeit akartuk szolgálni, ami-
kor szabad utat engedünk egy munkáskor-
mány hatalomra jutásának és hiszem, hogy a
történelem igazolni fogja ebben a tekintetben
Mr. Atquith t. Ezt a politikát annakidején a
párd negyötöd része helyeselte és természetesen

Averescu januárra jósolja a kormány bukását

Vaitoianut megbuktatja a „moszkvai” távirat

(Bucuresti-Bukarest, november 6. Az Uj Kelet tudostójától.) A belpolitikai élet érdeklődésé-
nek homlokerében már napok óta az az állí-
tólagcs moszkvai távirat áll, amelyet Lupunak,
a romániai parasztpárt vezérének kézbesítettek.
Lupu a hírhedt táviratot éjjel vette kézhez.
Először az volt a véleménye, hogy valaki tré-
fát üzött vele és éppen ezért senhivel sem köz-
ölte a távirat tartalmát. Arnál nagyobb volt
a megrökönyödése, amikor reggel az „Univer-
sul” hasábjain az éjjeli kapott távirat facsimili-
jét meglátta.

Lupu a kamara ülésén kijelentette, hogy a
kapott táviratot apokrifnek tartja, az a meg-
győződése, hogy a táviratot a kormány kül-
dette a emére és szigorú vizsgálatot kért egy-
szersmind annak a megállapítására, hogyan
jutott a távirat az „Universul” birtokába. Az
interpellációra Vaitoianu miniszter válaszolt és
megígérte, hogy a legerélyesebb vizsgálatot
fogja megindítani a távirat rejtélyének kiderí-
tésére. A liberális korifeusok igen rossz néven
vették Vaitoianu erélyes szavait. Elégedetlen-
ségüket a miniszterelőlknek is tudomására
hozták, aki rosszallását fejezte ki Vaitoianu
miniszternek túlságos győzbulgóságáért. Vaitoianu
miniszter a miniszterelőlkkel támadt incidense
miatt állítólag be fogja adni lemondását.

A kamara mai ülésén Saveanu miniszter vá-
laszolt az Erzsébet-árvaház ügyében elhangzott

én is teljes mértékben egyetértettem vele.
Mindannyian feltételeztük, hogy a Labour-kor-
mányban lesz annyi ckosság belátni, hogy élete
és egzisztenciájának tartama a liberálisok tá-
mogatásától függ és hogy ezért nemcsak mér-
sévelni fogja magát, de minden fontosabb
kérdést megfontolkozik majd a liberális párt
vezetőivel. Ez a magatartás a józansággal és a
tradíciókkal is összhangban lett volna. Ha
a Labour Party így cselekszik, lehetséges lett
volna egy évekig tartó együttműködés, amely
gazd-
ságot eredményezett volna a haladás
számára és emlékeztetése tette volna az 1924.
évi parlamentet az angol történelemben. Mr.
Atquith joggal várhatta ezt az eredményt, mert
hogyan is képzelhette volna, hogy egy nagy
párt vezére úgy fog viselkedni, mint egy félté-
keny, hiu, bizalmatlan és szeszélyes másodrangú
színész. Nagyobb egyéniség bizonyára al-
rendelt volna minden kiesnyes húságot a
nagy ölve követelményeinek és örömmel üd-
vözölte volna az együttműködését. Soha mi-
niszterelőlk még nem dobott el magától egy
ilyen lehetőséget. Ramsay Macdonald nem fog
másodsor életében ilyen lehetőséggel találkozni,
ő eljátszotta az egyetlen alkalmat, amely párt-
jának ebben a generációban kínálkozott.

Nem az a feladat, hogy Macdonald kar-
rierjével, vagy a Labour Party kilátásával tör-
rödjem, hanem hogy milyen következményei
lesznek a munkáspárt botorságának a liberális
párt jövőjére. Attól a pillanattól kezdve, mi-
helyt világos lett, hogy Macdonald ellenséges
indulattal van a liberálisok iránt, a párt sora
meg volt peccsételve. Az új választások elkerül-
hetlenné váltak és a pártnak azzal az ódiu-
mnel kellett vállalnia a küzdelmet, hogy ő volt
az, aki ezt a veszedelmes kormányt hatalom-
hoz segítette és tíz hónapra át hivatalban tar-
totta. Ma már tudjuk, mit kellett volna ten-
niök a liberálisoknak. Ragaszkodnunk kellett
volna két kikötéshez, mielőtt átengedtük a ha-
talmat a munkáspártnak: elsősorban nyomban
el kellett volna fogadtatnunk a parlamenttel
egy törvényt, amely a jelenlegi észszerűtlen,
antidemokratikus és igazságtalan választási ren-
dert megváltoztatja, másodsorban követelnünk

interpellációra és közölte, hogy a tünös igaz-
gátónót elmozdították. Joan volt parasztpárti
a felirati vitához szólalt fel és moszkvai ösz-
köttetésekkel vádolja a parasztpártot. Azután
támadja a kormány gazdasági politikáját. Gar-
boviceanu alelnök közölte, hogy a Ház pénte-
ken választja meg az új bukovinai meropolitát.

A szenátus ülésén Mihalecu követelte a
krajovai vasuti kerületi igazgatóság megszü-
ntetését, mert arra semmi szükség nincsen.

Vaitoianu közlekedésügyi miniszter közölte,
hogy a CFR. új átszervezése alkalmával meg-
szüntetik mindazokat a kerületi igazgatóság-
kat, amelyek életképtelen szerveknek bizonyul-
tak és csak a szállításokat késleltetik. Arra a
panaszra, hogy a borszállítók nehézségekbe
ütköznek, kijelenti a miniszter, hogy parancsot
adott az erdélyi répa- és almaszállítások sür-
gős lebonyolítására és azután sor kerül a bór-
szállításra. A felirati vitához Apostolache szólal
fel, aki a beszarábiai közigazgatás hibáit tette
szóvá.

Bukarest, november 6. A „Dimineata”
Averescu tábornok környezetéből úgy értesül,
hogy a tábornok biztosra veszi a kormány január
hoban bekövetkező bukását. Brationnek még ad-
dig elintézik a költségvetést, a választói és köz-
igazgatási reformot. E hir szerint az illetékes
faktorok között erre nézve már teljes megegyezés
jött létre.

kellett volna, hogy a munkáskormány ugyan
olyan tanácsadó jogot biztosítson nekünk, min
annakidején a liberális párt biztosított az irek-
nek és a Labour Partynak, amikor a liberális
kormány a pártok szavazatától függött. Ha
ragaszkodtunk volna ezekhez a követelésekhez,
minden bizonnal teljesítették volna, mert föl-
tétlenül észszerűek és a Labour Party nem
tagadhatta volna meg hozzájárulását.

Ennyit a multról. Hogy állunk azonban a
jövővel? A nagy bukás e pillanatában talán
izléstelennek fog látszani, hogy erről beszélek,
de ha egyenesen a szemébe nézek a jövőnek,
ugy azt a meggyőződést merítem, hogy az
telve van reményességgel a liberalizmus számára.
Ez a mostani választás semmi körülmények
között sem lehetett a mienk. A liberálisok az
események folytán kényszerülve voltak csatla-
kozni ahhoz a vészkiáltáshoz, amelyet a konz-
ervativok intéztek a kommunizmus nemzet-
rontó veszedelme ellen. A választók ebből a
vészkiáltásból azt a közelfekvő következtetést
vonták le, hogy arra a pártra adják szavaza-
tukat, amelynek tradíciói a legszorosabban van-
nak összekötve a szocializmus elleni küzdelem-
mel. A liberalizmusra azonban ismét sor fog
kerülni, amikor a nemzet érezni fogja, elérke-
zett az idő, hogy ismét előre menjünk a hala-
dás útján és ez nincs is nagyon messze.
De csak akkor fog sor kerülni a liberális pártra,
amikor ez felkészül reá. Valljuk be, hogy a
párt enél a választásnál a legcsékélyebb mér-
tékben sem volt felkészülve a küzdelemre. A
pártnak nem volt tiszta és határozott választási
programja és szervezetünk egyenesen sziv-
vettépő volt. Am a liberalizmus életképességét
mi sem bizonyítja jobban, hogy minden hiá-
nyosság és elkedvetlenedés ellenére is három-
millió szavazatot tudott szerezni. Mértük ezt a
számot, jöllehet néhány száz jelölttel keveseb-
bet állítottunk fel, mint a legutóbbi választá-
soknál. Ha annyi jelöltet állítottunk fel, mint a
Labour Party, akkor ez a szám bizonyára elérte
volna a négy milliót. Egy olyan párt, amely a
legkedvezőtlenebb viszonyok között is ilyen ha-
talmat tud maga köré gyűjteni, annak jö-
vője van és a kormánynek számolnia kell vele.

Luput és Tatarescut akarták agyonlőni a parlamentben elfogott diákok

Chirculescu miniszter támadója leplezte le az összeesküvéket. Bukarestbe szállítják az összes letartóztatottakat

(Bucuresti-Bukarest, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlament hétfő esti ülésén letartóztatott két diákot, akiknél, mint megirtuk, töltött revolvereket találtak, ma újból kihallgatták. A rendőrség ma már közölte is a nyilvánossággal a két letartóztatott diák nevét. Az egyiket Grosunak, a másikat pedig Georgescuak hívják.

Grosu mai kihallgatása során elmondotta, azzal a szándékkal ment a parlamentbe, hogy Luput, a parasztpárt vezérét agyonlője. A másik letartóztatott diák Georgescu azt vallotta, hogy Tatarescu minisztert akarta lelőni. A két diák vallomása alapján a rendőrség ma újabb két letartóztatást fogantatott. Az újonnan letartóztatottak vallomásaikban az összeesküvés minden egyes részletét elárulták, kijelentették, hogy tudomásuk van a száz nevet tartalmazó fekete lista létezéséről. Az előre kidolgozott program szerint a merényleteknek, két-három naponként kellett volna egymást követniük.

Az újabb letartóztatásokkal kapcsolatban a bukaresti lapok teljes részletességgel ismertetik az összeesküvés leleplezésének történetét. Néhány hét tel ezelőtt Putnában egy Jonescu nevű fiatal diák

minden különösebb indok nélkül inzultálta Chirculescu munkügyi minisztert. A fiatalembert azonnal letartóztatták és a vacarestii fegyházba szállították. Jonescu, mint már megirtuk néhány nappal a jassii merénylet előtt sürgős kihallgatásra való elővezetését kérte azzal, hogy fontos vallomást akar tenni. A fegyház Firulescu nevű hivatalnokára megtagadta a diák kérését, a aki jassii merénylet után elmondotta az ügyésznek, hogy annakidején értesíteni akarta az ügyészt a készülő merényletről.

A parlamentben elfogott két diák letartóztatása is jórészt az ő vallomásának köszönhető, mert ő közölte a rendőrséggel is mindazokat az adatokat, amelyek alapján a rendőrség az összes összeesküvők kiletét kiderítette.

Bukarest, nov. 6. „Lupta” újabb jelentése szerint a letartóztatott diákok közül egyesek töredelmes vallomást tettek, mások mindent tagadnak és azt állítják, hogy az ellenük vallók asszán provokátorok vagy bolondok. A bírági ügyész a nyomozás egységesítése érdekében valamilyen letartóztatott Bukarestbe szállítását rendelte el. Ezzel kapcsolatban a kormány általános fegyverviselési tilalmat fog kiadni.

Az új angol parlament zsidó tagjai

Tizennégy zsidót választottak be a brit alsóházba. Sir Herbert Samuel veje elbukott a választásokon

(London, november 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mostanában befejezett parlamenti választások alkalmával az angol alsóházba tizennégy zsidó képviselőjelölt kapott mandátumot. Hét közülük a győzelmis konzervatív párt tagja. Ezek: J. Brunel Cochen őrnagy (Liverpool), Sir Walter de Frece (Blackpool), Sir Philipp Sassoon (Hythe), D. Finburgh (Salford), Isidor Salmon (Harrow), A. M. Samuel (Farnham), Samuel Samuel (Putney). Ezek közül mindössze ketten — Sassoon és Finburgh — nem voltak eddig a parlament tagjai. A liberális párt öt zsidó képviselőt küldött a parlamentbe. Sir Alfred Mond (Carmarthen), L. Hore-Belisha őrnagy (Devenport), Dr. G. F. Spero (Steka Newington), Percy A. Harris (Bethnal Green) és J. Sunlight (Shrewsbury). Ezek valamennyien már tagjai voltak az előbbi törvényhozásnak is. A munkáspárt két zsidó képviselővel

ju ott be. Ezek: Emanuel Shinwell, bányászati miniszter (Lludlow) és M. Turner Samuel (Barnard Castle).

Hythe, amely Sir Philipp Sassoon-t küldötte ismét az alsóházba, az a választókerület, amely annakidején első ízben képviseltette magát zsidóval. A megválasztott zsidó akkoriban báró Mayer Rothschild volt. Megválasztása akkoriban abban az időpontban történt, amikor eltörölték azt a törvényt, amely a zsidókat kizárta a passzív választójogból. Ez még Sir Moses Montefiore idejében volt és a közvéleményt erősen foglalkoztatta. A nagy emberbarát éppen akkor beszédet tartott egy nagy tömeg előtt a Hyde-parkban, amikor híre jött, hogy az angol parlament a szegénytelen törvényt hatályon kívül helyezte.

Sir Moses Montefiore annyira meghatódott erre a hírré, hogy áldó-maszterien összekul-

csolta kezét és így szólt:

— Áldalak nagy istenem, hogy ezt a napot megérnem engedtet!

A megválasztott és kinevezett zsidó képviselőről röviden a következőket lehet feljegyezni:

Samuel Samuel fivére lord Beardstedsnek, Isidor Salmon ügyvezető igazgatója a világhírű Josef Lyons cégnek. Finburgh, aki Ben Tillet munkásvezérrel szemben győzött, egyik kiváló tagja a zsidó képviselők tanácsának. Brunel Cochen őrnagy veje Sir Stuart Samuelnek, a képviselők tanácsavolt elnökének. L. H. Nathan őrnagyot, akit Whitechapel liberális jelöltjének állítottak fel, Harry Gosling közlekedésügyi miniszter győzte le. Phillip Guadalle, az angol cionista föderáció elnöke, aki Derbyben liberális programmal lépett fel, szintén kisebbségben maradt. J. B. Franklin liberális, Sir Herber Samuel vejét, régi választókerületében, Hechneyben léptették fel, de a választásokon megbukott. Kisebbségben maradt ezenkívül a liberális Charles Walley Cohen szredek, a zsidó képviselők tanácsa jogi osztályának vezetője. A parlamentből kinevezett végül E. B. Solomon, az angol cionista föderáció egyik agilis tagja, aki liberális programmal jelöltette magát Mile Eadben.

— Ötven bíró nyugdíjaztak Erdélyben.

Hirt adunk arról, hogy a bírói szervezeti törvény alapján a kormány elrendelte a 60 éven felüli bírák nyugdíjaztatását. Eddig Erdélyben közel ötven törvényszéki és táblabíró nyugdíjaztak. A kolozsvári táblánál Ancean bíró, a dési törvényszéknél Kerekes Sándor elnököt, a tordai törvényszéknél pedig Farkasán Sándort nyugdíjazták. A nyugdíjazott bírák fizetése tekintetében még nem történt intézkedés, mert az új nyugdíjtörvény csak december havában kerül a parlament elé. Ezenkívül a törvény megszavazásáig a nyugdíjazott bírák sem fizetést, sem pedig nyugdíjat nem foghatnak kapni. Illetékes helyen nyert információk szerint rövid időn belül a bírósági tisztviselők nyugdíjaztatása is megkezdődik a törvényben foglalt joghatár alapján.

* Gumibélyegzőket (héber nyelvűeket is) olcsón szerezhet be Imperialnál, Cluj, Micorita-utca. Tegyen próbarendelést.

* Tizennyolc éves árva zsidó fiú, aki két középiskolát végzett, bármilyen természetű foglalkozást keres. Kisegítő irodai alkalmazottnak, vagy kifizető fiúnak is elmegy, akár Kolozsváron, akár vidéken. Bármilyen csekély fizetést elfogad. Ajánlatokat „Megbízható” jellegre a kiadóhivatalba kér.

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irta Mendele Moicher Szfórim Fordította Székely Béla

Amikor belépek a házba, a paraszt előrelök, míg ő, sapkájával a kezében, az ajtónál állva marad. En is levezem a sapkáját, — mit is tehettem volna egyebet? — megvakarom a fejemet és álmosan körülnézek.

Az asztalnál egy irnok ül, aki a tollat karpargálja, amelyet minden pillanatban be kell mártani a tintatartóba, hogy tele legyen, miután a papíron annyira kifárasztotta magát. Az irnoknak sok baja van a tollal és valahányszor be kell mártania, mindig szitkozódik. Látszik rajtuk, hogy csupán kinnözák egymást és egyik sincs a másikkal megelégedve: a toll az irnok nehéz kezével és súlyos hibáival, az irnok a toll folytonos irka-firkájával... A szoba közepén egy hosszú legény áll, vörös gallérral, melyen rézgombok vannak. Hunyorgat aprócska szemével és amikor forgatja, szemének véraláfutásos fehérjét látni csak. Hosszu bajuszát pödörgeti és kemény hangon beszél azzal a két emberrel, akik lehorgasztott fejjel az ajtóban állanak: az egyik hosszú, izmos nyaku alak, beretvált állal, ezüst gyűrű a fülében; — a másik sovány, kis, hegyes szakállá van, mellén egy pléh, mindkét kezével egy hosszú botot tart és minden pillanatban meghajlik. A vörös galléros rákiált az elsőre: „Bilincset rá! Egy ilyen pandurnak Szibériában a helye...” A másodiknak ezt mondja: „Szijakban hasítottam le a bőrt, te istenverte bíró!”

Minden tagom megmerevedik. Ugy reszketek, mintha lázas volnék és zug a fülem. Nem látom, nem hallok, hogy mi történik körülöttem. Még azt sem hallok tisztán, hogy az én parasztom mivel panaszol be. Amikor azonban a vörös gallér jólismert, zamatos orosz szóval

rám kiált, magamhoz térek kábultságomból és egyszerre kezdek jól hallani. Szemeim előtt egy ököl handabandáz, s hallok a rettenetes szavakat. „Tolvaj! Csempész! Orgazda! Zsebmetsző! Bilincs, kancsuka, fegyház, Szibéria!...”

... Hirtelen belekap a pajeszembe, felveszi az asztalról az ollót és levág egy fürtöt belőle. Elönt a könny, amikor ott látom a földön a pajeszemet, az én öreg, szürke pajeszemet. A pajeszt, mely gyermekkoromtól fogva öreg napjaimig nőtt, amely együtt élt át velem minden örömet és bánatot: gyermekkoromban az anyám mosta, fésülgette, simogatta és nem tudott eleget gyönyörködni a fekete fürtökben. Jó napjamban valóságos ékszer volt az arcomon. amikor még erős és egészséges voltam. A sok bánattal bizony hamar megöszült, de én nem szégyeltem öszülését. Szegénységben, nyomorúságban, szükségben, bosszúságban, a sok okatlan gyűlölködésben hamar megöszültünk mi ketten. Ugyan kinek ártott? Ugyan kinek tett valami rosszat az én szürke hajam? A szívem feljajdul bennem, nagy szükségében némán panaszkodik, de azért egy szó sem jön az ajakamra. Olyan némán állok ottan, mint a birka az olló alatt, a szememből egyik könny a másik után pereg le... Csak úgy ég a csupasz arcom s eltorzul az irtozattól. Uglátszik, igen szánalmas nézhettem ki, mert a vörös gallér vállaimra tette a kezét és hirtelen szeliden kezdett velem beszélni. A rézgombok alatt ugylátszik emberséges szív dobogott. Öszülő hajam és becsületem arcom bizonyára meggyőzték ártatlanságomról. És hogy a dolgot ismét jövátége, nagy dühvel esett neki a parasztnak, aki egy uborka miatt egy ilyen öreg embert a rendőrségre cipelt. Rákiáltott és kikérgette. Azután vette a sapkáját, elfordult tőlem, néhány szót vetett oda a többieknek és kiment; mindjárt rá hallani lehetett, amint a szekér elindult.

Egyszerre a szobában mindenki eleven lett. Az irnok a fenébe dobta a tollát. A pandur és a bíró felemelték fejüket és kezeikkel az ajtó felé intettek, mintha mondani akarták volna: „Hála Istennek! Szerencsés utat, a soha viszont nem látásra!...” A pandur mélyen fellélegzett, mind az öt újjával belekapott a fürtjeibe, megvárta magát és odaszólt: „Ez számomra csak levegő!”

Amikor a gajoknak elbeszéltem a szerencsétlenségemet, azt a tanácsot adták, hogy menjek a falu korcsmájába, mely a közelben van. Ott sok vásáros népet találok; talán megtudok tőlük valamit. Felemelem a földről a pajeszemet, zsebre vágom, körülkötöm egy kendővel az arcomat, mindenkinek „jó estét” kívánok és megyek.

A korcsmát mindenféle szekerek és kocsik állították körül. A szekerek legtöbbször csupán némi szalma volt, mások viszont portékával voltak tele, amelyeket vagy nem lehetett eladni, vagy pedig a vásáron szereztek be. Az egyik zsákból egy disznó dugja ki szép ormányát és olyan borzalmasan visít, hogy majd szétugrik tőle az ember feje. Az egyik szekér megett, mely új ássokkal, cserépedényekkel és fazekakkal van tele, egy verestarka téhen áll. Szarvánál fogva kötötték oda a szekérhez és most minden erejével ki akarja magát szabadítani, hogy mihamarabb az istállóba futhasson és barátjainak jelenthesse: „Minden jól sikerült, még sem tudtak tőlem megszabadulni. Dicsértessék érette a sor-habor.” A legjobb egészségben mégis csak viszontlátatjuk egymást. „Egy pár igen szép szürke hizott ökör áll még ott odakötte, komoly pofákat vágnak és nagy étvágyal kérődznek.

⁵⁰ Sor-habor egy óriási tulvilági állat a talmudi mondakörből.

(Folytatás következik.)

Megint

témahoz,

szólas nélt

Ime a b

A száz

blokban va

tok blokja

tolikus part

nyon, kivü

tizenöt libe

kommunist

zasábau.

A keresz

kenyebb lap

protestans

Rotterdam

„Tel-er-er-er”

Karózatuk

szóvyról, m

mint már m

a keresztén

parlamente

raiban számo

liúka nicoe.

keresztény p

ja. A co

nyan a zsid

li izai befoly

Palesztina u

nak nagy tá

dának. A z

szervezetben

K duma néve

tálya a Pose

Legtasab

nak képvisel

valva és ér

van közöttük

H-gaban

L E Vissen

e'bbi törvén

ő vezetett el

urhoz, aki so

tokra, de az

ük-year l besz

tisai vonatko

jótekonysági

Othon a

kering, nem

táncolnak, m

zonyára mió

comnak és fű

csapongó teno

Elutaztam

son. Alig tart

dái tosan tisz

tömegei hullá

hafa-mas erde

Hajók indulás

melyek ugy

amikor leszáll

kat. Ilyenkor

előtt. Enlékez

nátunk elelme

berék. Megiam

avi jóbaratja

Wassz r-bbina

— Óriás v

tok. Nem is t

és milyen nag

Valahgy m

valamelyest a z

lemes felórá

megvitatásav

fiore” nevű jót

a kivándorlók

ICA. és HIAS.

vásárolt az egy

zsidó menekülő

resztény holgye

és ruhákból álló

dok egyáltalán

polgárok is nag

Wan der Berg

egyetlen, akit

Átutaztam eg

három óra alati

donba. Az utikö

átnéztem a kiköt

sem lehet képz

esónak, teher

pek és ez vi

hajósnépség.

Hollandiai levelek

Kösti dr. Markus Krämer

Megint csak vissza kell térnem kedvenc témáimhoz, a politikához. De minden hozzá-
szólás nélkül, csak tényeket szögszek le.

Ime a holland parlament összetétele:
A száz képviselő közül hatvanan egyetlen
blokkban vannak tömörítve: a keresztény pár-
tok blokki, amely két protestáns és egy ka-
tolikus partból áll. Ma ezek vannak kormány-
nyon, kivülük huszonkét szociáldemokrata,
tizencöt liberális és demokrata, végül három
kommunista vesz részt Hollandia törvényho-
zásában.

A keresztény pártok sajtója gyöngye. Jelentő
kenyebb lapjuk a katolikus „Maasbode“ és a
protestáns „Standart“. Ezek mellett a „Nieuwe
Rotterdamse Courant“, „Het Vrije Land“ és
„Tel Aviv“ liberális lapok a legolvasottabbak.
Korúzóimpen kell megemlékezni C. t. z. sz.
szólyról, egy kitert zsidó hölgyről (ez értelem-
mint már megittam, valószínű csodanőgr) aki
a keresztény pártok támogatásával jutott a
parlamentbe. A liberálisok és demokratak so-
raiban számos zsidót találunk. Külön zsidó po-
litika nincs. A zsidó törvényhozási érdekeket a
keresztény pártok kivételével a többiek vállal-
ják. A Conista szövetség sokban hozzájárult
ugyan a zsidó intézet ébresztéséhez, de po-
litikai befolyása kicsiny. Munkásságuk inkább
Palestina újjáépítése felé irányul. A M. z. ohi-
nak nagy tábora van, ennél kevesebb az Agud-
ának. A zsidó felsőoktatási hallgatók cionista
szervezetben egyesültek. Zsidó sportegyesület
K. d. ma néven működik, ennek egyik aloszta-
lyja a Posidon egyesület.

Legutóbb a telexlaeres edelemben van-
nak képviselve a zsidók. A börzén pedig a
váltó és értékpapíroszályon. Gabonás kevés-
van közöttük.

Házban két értékes ismeretséget kötöttem:
L. E. Vissent és dr. D. Conent ismertem meg.
Egőbbi törvényzéni bíró, a másik ismert orvos.
Ő vezetett el Vissenhez, egy kedves, előkép-
urbos, aki sokban emlékeztet a bécsi Hofra-
tkóra, de azok szőkeességére nélkül. Conista
tíz évvel beszéltünk. A bíró azonban a poli-
tikai vonatkozásokat kerülte és inkább a zsidó
játékosságai akókról akart beszélni.

Othon a zene és tánc, amely szobám alatt
kerny, nem enged aludni. Seholy annyit nem
táncolnak, mint ebben az országban, ahol bi-
zonyára minden ok megvan a vigasságra. Tan-
csművésztől a fűtől, de zéssel és minden ki-
csapongó tendenciákkal.

Elutaztam Rotterdamba és pedig villamo-
son. Alig tartott félórát és ott voltam a ceo-
dál tosan tiszta városban. A kívándorlók nagy
tömegei hullámszerűen az utcákon, az árbcok
hatáms erdeje magaslik a tengerpart felett.
Hajók indulása előtt a kereskedők közül né-
hányan meggyezett „árnapot“ rendeztek,
amikor leszállított árukon adják el portékáju-
kat. Ilyenkor nagy tolongás van a boltok
előtt. Előkeztet azokra az időkre, amikor
nálunk elemiszerekért állottak sorban az em-
berék. Megismerkedtem dr. Ritter forábbival,
aki jóbarátja volt a Cernovitzban meghalt
Wassermannnak.

— Óriás volt — mondotta — a t. r. bi-
tók. Nem is tudtátok, hogy mennyi tudomány
és milyen nagy lélek lakott benne!

Valahgy megérezte, hogy én is jártas vagyok
valamelyest a zsidó tudományokban és nagyon kel-
lemes felőrt tőlőtünk különböző zsidó témák
megvitatásával. Rátertele figyelmemet a „Monte-
fiore“ nevű jótékony egyesületre, amely leginkább
a kívándorlók ügyes-bajos dolgaival foglalkozik. Az
IOA. és HIAS. segítségével egy nagy házat is
vásárolt az egyesület, ahol egy idő en kétezer
zsidó menekült kapott szállást. A legelőkelőbb ke-
resztény hölgyek és urak hozták oda elemiszerekből
és ruhákból álló ajándékaikat. Nagyon gazdag zsi-
dók egyáltalán nincsenek Amszterdamban, de a kis-
polgárok is nagyon adakozók. A leggazdagabb zsidó
Wan der Berg, akit vajkirálynak neveznek, az
egyetlen, akit a város gazdagjai közé sorolnak.

Amintem egy kis repülőgépre, ahonnan
három óra alatt az ember eljut Párisba, vagy Lon-
donba. Az utiköltség mindössze négyezer lej. Innen
átmentem a kikötőbe, amelynél tarkább képet el-
sem lehet képzelni. Az óceánjáró mellett kis motor-
esónakok, teherszállító gőzösök után hatalmas alep-
pek és ez vízi járműveken vidáman kacagó
kajósok.

Antiszemita botrány a nagyváradai jogakadémián

A dékan a megvert zsidó hallgatóktól követelt, hogy kérjenek bocsánatot

(Oradea Nagyvárad, november 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradai jogakadémián,
ahol eddig még komoly rendzavarásra nem került
a sor, egy olyan bizarr ügygel indokolt antisze-
mita botrány történt, amelyre a két év óta tartó
diákmozgalomban még nem is volt példa. Ma
reggel kilenc órakor a jogakadémia román hall-
gatói felszólították a zsidó diákokat, hogy azon-
nal hagyják el a jogakadémia helyiségeit.

A zsidó diákok nem engedelmestek azonnal
ennek a teleshívásnak és így veregetésre került a
sor, amelyek során a zsidó diákok, hogy a na-
gyobb botrányt elkerüljék, távozni kényszerültek a
jogakadémia épületéből. A kapuánál a zsidó diákok
összetáplakoztak dr. Popoviciu Miklós vármegyei
prefektussal, aki törvényzéni orvostani előadását
megtartani jött az akadémiára. Popoviciu prefektus,
akinek a diákok elpanaszolták a rajtuk esett sé-
relmet, szel nyugtatja meg őket, hogy menjenek
csak nyugalomra, majd gondoskodik az ügy
elintézéséről. Popoviciu ezután megteremtette az óráját
és előadásának végén megkérdezte a jelenlevő ro-
mán diákoktól hogy tulajdonképpen mi történt.

A diákok a prefektusnak azt felelték, hogy a
zsidó diákok diffamálólag nyilatkoztak az akadémia

démia tanári koráról és azt a hírt terjesztették
széltében hűségében, hogy a jogakadémia tanárainak
nincs olyan szaképzettségük, amely őket állásukra
predestinálna. A zsidó diákok ezen kijelentéseiben
nemzeti sérelmet látnak.

Popoviciu prefektus meglepődve hallgatta végig
a diákok előadását, majd hosszú beszédet intézett
a diákokhoz, amelyben kifejtette, hogy a román
nép legjobb tulajdonsága volt mindig a más né-
pekkel szembeni türelem és ezt a népi erényt
legelő sorban az ifjúságnak kellene gyakorolnia.
Popoviciu beszédének végén a diákság lelkesen
megénezte.

Legutósebb az ügyben Hoványi dékan maga-
tartása. Ma délután ugyanis egy hírlapíró fel-
kereste Hoványi dekánt, aki a magyar impérium
alatt magyar sovinizmusáról volt közismert és meg-
kérdezte tőle, hogyan fog a délelőtti konfliktus
megoldásáról gondoskodni Hoványi dékan kijelen-
tette, hogy amennyiben a zsidó diákok tényleg
diffamálólag nyilatkoztak a tanári karról, őket te-
szik fel-fel a botrányért és bocsánatot kell kér-
jenek az érzelmeikben megbántott román diák-
ságtól. Ha ezt nem tennék, akkor tegyelemi el-
járást indítanak ellenük.

Két részeg soffőr éjszakai látogatása egy idegen asszonynál

A soffőrök eltévesztették a házszámot, a rendőrök pedig, akik figyelmeztették „tűvédsükre“, egyen akartak verni

(Cluj Kolozsvár, november 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap este tizenegy óra tájban
asszonyi segélykiáltás verte fel az egyébként
ilyenkor majdnem teljesen kihalt Hangász utca
csendjét. A segélykiáltás a második számú ház-
ból hallatszott, ahonnan közvetlenül a kiáltás
után egy sivalódó asszony rohant ki az ut-
cára. A segélykiáltás zajára két arra járó férfi
sietett oda, akiknek az asszony elmondotta,
hogy éjszakának idején, amíg ő aludt, két ismer-
etlen fiatalember bement a lakásába és
mintha otthon éreznék volna magukat, nyugod-
tan vetkőzni kezdtek. A két férfi azonnal el-
sietett, hogy a román opera előtt szolgálatot
teljesítő rendőrt segítségül hívja és a két fiatal-
embert karhatalommal távolítsák el az idegen
lakásból.

A rendőr, miután ismertették vele az ese-
tét, az asszony lakására sietett és a két férfit
távozásra szólította fel, majd miután látta,
hogy azok nem akarnak engedelmestek lenni, igaz-
ságot követelte. Az ismeretlenek a rendőr
szívánágának nem tettek eleget, hanem fenye-
getőzni kezdtek és megígérték, ha a rendőr
szonnal nem távozik, a lakásban fogják agyon-
tíni. A rendőr, ahinél a szlgálati botan kívül
semmi néven nevezendő fgyver sem volt, nem
mert kikézdni a túlerővel, hanem a második
kerületi rendőrségre sietett, ahonnan telefonon
a központi rendőrségtől kért segítséget. A köz-
ponti rendőrségről egy rendőr vezetésével két
cendört küldtek ki a nagyhangú fiatalember-
ek letartóztatására. A rendőrök és a cend-
őrök beaszartak menni a házba, de a két
fiatalember az ajtót bezárta s a lámpát elot-
totta, úgy hogy a lakás teljesen sötét volt. A
rendőrök a törvény nevében felszólították őket,
hogy az ajtót nyissák szonnal ki, majd amikor
ezt megtagadták, az asszony kívánságára lám-
pát kerítették és az ajtót feltörték.

Amint a rendőrök behatoltak a lakásba, az
ismeretlenek első dolga az volt, hogy az egyik
rendőr kezéből kiűrték a lámpát és a sötét-
ben dulakodni kezdtek. A két férfi közül az
egyik egy széklet kapott fel és iszonyu erővel
sujtott az előtte álló rendőr felé és hogy az
ütés a rendőrt nem sebesítette meg halálosan,
csak a gyakorlott csendőröknek köszönhető,
akik közül az egyik a sötétben meghallotta a
szék suhogását, hirtelen elhározással fegyve-
rét a rendőr feje fölétt keresztben kinyújtotta
és így kivédte a halálos ütést. A szék olyan
erővel sujtott le a csendőrpuskára, hogy a
puska agya szonnal kettétört, de az ütés a
rendőrt csak könnyebben sebesítette meg. A
legnagyobb dulakodás közepette érkezett a
helyszínre Serban második kerületi komiszár,
aki amint értesült a történetekről és látva rend-

őre sebesülését, valamint az eltört csendőrpus-
kát, hirtelen elhatározással revolvert rantott és
négy emberével újót behatolt a szobába. A
fiatalember-k látva, hogy további ellenállásuk
teljesen lehetetlen, ki akartak menekülni az
utcára, de az ajtóban álló csendőr lefogta őket
és így sikerült ártalmatlanná tenni a garázda
legényeket.

Az elfogottakat beszállították a II. ker-
ületi rendőrségre, ahol Serban komiszár jegyző-
könyvet vezet fel a támasdásról. A jegyzőkönyv
felvétele kiderült, hogy a fiatalember-k Fló-
rián Lázó és Blaga János nevű soffőr kétel-
azok. Elmondották, hogy azért hatoltak be
Zombori Anna lakására aki hároméves kisle-
nyával lakik a Hangász u. c. 2. szám alatt, mert
az utcában egy nőt kerestek és részeg állapot-
ban eltévesztették a házszámot és így idegen
lakásba vetődtek be.

Az elfogottakat átkísérték a központi rend-
őrségre, ahonnan ügyüket áttették az ügyész-
ségre és megindították az eljárást ellenük a
hatóság elleni erőszak és magánlakásrész-
er.

A budapesti ügyészterelő rendőr pőrének főtárgyalása

A vádlott szerint előbb az ittas állapotban lévő ügyész iam ott reá

(Budapest, nov. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Annakidejeu megírta azt Uj Kelet, hogy ez év
májusában Toth József budapesti próbatör-
őrszaka az utcán Karácsonyi Bálint ügyész meg-
tamada, súlyosan megverte és kezét bilincsbe
verve behíserte a főkapitányságra. Itt azt jelen-
tette, hogy az ügyész, aki be volt rugva, őt bán-
talmazni kezdte. Gundhardt rendőrorvos az esettel
kapcsolatban bizonyítványt állított ki mely szerint
Karácsonyi másodfokú alkohelmérgezésben szenved.

A budapesti ügyész Toth József ellen ha-
mis vad büntetésért, hamis tanúzásra való rábírás-
ért, személyes szabadság megsértésért emelt vádat.
Ugyancsak vádat emelt az ügyesség Oberle
rendőr ellen is, aki Tothnak az ügyész megkötö-
zésében segédkezett. Oberle büntetéséért vá-
dolja az ügyész, míg a rendőrorvos ellen hamis
orvosi bizonyítvány kiállításért emelt vádat.

A tegnapi törvényzéni főtárgyaláson Toth Jó-
zsef fentartotta állításait és azt vallotta, hogy az
ügyész ittas állapotban rátámadt, mire ő úgy
a falnak esett, hogy megsebesült. Oberle azt vallotta,
hogy a szíjat az ügyész megkötéséhez ő adta
Tothnak. A rendőrorvos vallomásaiban fentartotta
azokat a megállapításait, melyeket az orvosi bizo-
nyítványba foglalt. A sértett Karácsonyi ügyész
vallomásaiban azt adta elő hogy ő nyugodtan állt
az utcán, mikor Toth József azt kiáltotta felé,
hogy: „Menj haza részeg disznó!“ Alig mondta ki
ezeket a szavakat, a rendőr megtámadta kardjával
és tülegetni kezdte. A tárgyalást holnap foly-
tatják.

Montenegró visszasírja barbár boldogságát

Egy „felszabadított“ nemzet sorsa. Mi az a montenegrói jog? Akik a jeltől visszazsóknek a nyomorba

(Belgrád, november 6. Az Új Kelet tudósítójától.) Montenegró, illetőleg helyesebben: Crnagora liliputi kis ország M. már bekebelezett tartomány a hatalmas SHS. királyságok, évszázadokon át azonban egészen a legutóbbi időkig önálló fejedelemség volt: nagy országok között megbújt apró tegecszem. Ézbenyuló, tar hegyekből áll ez az országocská, amely területre nézve akkora lehet, mint egy közepes erdélyi vármegye. A szialák ormái közsali sasok vertek tanyát, az erdőrengetegekől furulyaszó hallik és — a fogafét itt még hirtől sem ismerik.

A nép elégedetten élt a béke boldog éveiben

Népe primitív, igénytelen, becsületesen nyilt. A férfiak olcsó nőtt marokká; hamvasarou asszonyaik szépségesen szépek és sudarak, mint az utszeli jegergyefa.

Ez a maroknyi nemzet évszázadokon át paradicsomi boldogságban élt a maga kopár, kietlen és borzalmasan szép hazájában. Abból élt, hogy — nem dolgozott. Tudni kell, hogy minden crnagórocsk volt fent a hegyen vagy ötven szilvafaja. Tavasszal, mikor kisütött a ködös hegyek felett a nap, a szilvafák virágba szökkentek. Mszatos crnagóro gyererek nagyjából leszédék a hernyót a fákról, a többi aztán a jó lsten gondja volt. Mikor aztán őz felé kékeslila gyünclestől voltak a fak terhesek, a crnagórocsk leszüretelték az istenadta termést, levitték puttyonyokban, őszvérhátan a városokba: Cetinjébe és Niksicba, ahol már várakoztak rájuk a dalmata kereskedők. Lógós mérlegken átmézták a dalmatok a szilvát és sok-sok csengő rézperpert olvastak le érte. A crnagóro a perperesen vett néhány zsák ten gerit a niksici piacra jött boszniai emberséges muszlimán kereskedőtől. Meg golyót, sörétet és fajtást a fgyverkovácstól. Aztán meg pakolta az őszvérét és napnyugtáig felkapasz kodott a szialák közé.

Telen át bent gubbasztott a kunyhójában, cterázott és a tűz duruzsolása mellett hall gatta, hogy hogyan asarodik kívül a szél az erdő faóriáival. És csodálatos hősi regéket regélt nemzete régmúlt dicőiről asszonyának, családjának. Ha megegyült az idő: vadászni ment. Ilyenkor hús került a földre terített viaszkos vászonra az örökös kukorica-polenta, érett turó és szait szilva melió.

Ily élt Montenegró népe a boldog esztendőben...

Rossz években előkerült a „montenegrói jog“

Voltak inséges, sanyaru esztendők is. M kor a tavasz hucutkodott, tulkorai virág akaszására serkentette a jótulatu montenegrói szilvafákat és egy deres, hideg éjszaka reakciók szült. Rszegre a sok milliárdnyi fehér szírom ott feküdt lehullva, lefagyva a szilvafák alatt. Vagy mikor állatbetegségek pusztítottak a crnagórocsk tarka kecskéi között. Mikor B sznia makrancos földje nem termett a montenegróiak számára kukoricafelcséget.

Ilyenkor a montenegrói nép a legnagyobb nyomor elé nézett volna kietlen szialafészekben, ha nem él jogával. Lssak csak: mi is volt az a „montenegrói jog“?

Ez abban állott, hogy inséges esztendőknben a nép levonult a hegyekből Cetinjébe, a fővárosba. Itt aztán — bizalmrendszer alapján — az értelmebbjeiből deputácót küldött a „goszpodar“ hoz: Petrovic-Njegus Nikita fejedelemhez. (Nikita király a legpuritánabb és legdemokrataob fejedelme volt a világnak. Nem volt felséges király a nemzetének, csak goszpodarja: ura. Rájta kívül nem is ismertek több urat Crnagorában.) A deputáltak eodták a nép panaszát és kívánságait, a goszpodar pedig szívemarkoló sorokban megírta a külföldi uralkodóknak. És pézsbeli, természetbeni segélyt kért inségek elé tekintő nemzete számára.

A nép aztán ott tanyázott vagy egy hétig a fővárosban és a városba vezető országutak mellett. Várták a segélyt. Ha megjöttek a lila francia frankok, sárga olasz lírák, csengő, fényes osztrák ezütkoronák és félholdas, esillagos török piaszterek, akkor a goszpodar ará-

nyosan szétosztotta népe között, — a nagyobbik felét persze magának tartotta meg — a nép tengerit vásárolt újból az emberséges török kereskedőtől és a crnagórocsk visszamentek szialkoduiba átalandni az elövetkező telet. Ha azonban elykor máskor a külföldi felséges ud varokat tanácsal ellátó kamarillák nem viseltettek kellő jóindulattal és megértéssel Petrovic-Njegus Nikita, Crnagóra goszpodarja alá zatos és ékes rigmusokban megirt instanciája iránt, akkor a montenegrói nép — hogy elkerülje az éhinéget — kitért a hazájából és fgyveresen szerzett magának telire valót: végigrabolta a dalmat kikötőket, az albán partokon horgonyzó francia hajókat, kifözötták az angol konzulátust, megzentségtelenítették a noipazári török moséket és állandó guerillaharcban állottak a bosnyák határra vigyázó osztrák-magyar katonasággal.

Hát ez volt az ugynevezett: „montenegró jog.“

A crnagórocsk hazaszóknek a hegyek közé

A szerbek ezerkilencszáz izennyolcban „felszabadították“ a montenegróikat és az évszázadokkal dacoló kis hegyi királyság — operent állam — a felszabadítás következtében elvesztette önállóságát. A hegyek közé adóegykurok hágtak fel és a szilvafák alatt igazságot osztó crnagórocskmeteket horvátországi törészek nagy ikerablakos tárgyalótermébe osztották be bűntetőbíráknak. A Njegusok ősergi, primitív fatrónusát bevonatta a roszon Keryorgye biborral és bársonnyal és felült rája. A népet pedig a szerb politika crnagóra vazalusi munkára igyekeztek rászorítani. A montenegrói népnék, amelyk szilvaszüretel sen, vadászgatáson és sajtópréselésen kívül máshoz nem értett, kezébeadták az ekeszarvát és szét szórták őket telepéseknék a Banát termőföldjére, a Baranya szőlődombjai közé. Az örök roszhoz, nyomorhoz és igénytelenséghez szokott crnagórocsk nem tudott megbarátkozni az új sorral, a jóomóddal. Az alföldi rócsk végtelenjéről visszák vándorozott az ő havasfejú hegyei közé. Meg aztán irzózott is természetnél fogva a munkától cigány módjára: nem szokta a szántást.

Egy nép, amely semmit sem akar

Nemsokára vissza is szóhadósteek. Eainte suttymban, egyenként, később már egész telepítések herkedtek utnak. És odahaza szirtes országukban elegendőtlentenni, lázongani kezdtek. Tavaly hegyetlen, szigorú tél jött rájuk és a szegény montenegrócsk létfontartási ősz tónból rablóbandákba verődve, egész Délszerbiát veszélyztetni kezdtek már. A szerb kormány katonaságot vonultatott fel ellenük és őkhullottak a gépfegyvertűzenben, mint nyirkos ősi reggelen a legyek. Csak mikor már alaposan megtízdeltek őket, jutott az eszükbe megkérdezni, hogy tulajdonképen mit is akarnak?

Erre a derék montenegrócsk kijelentették, hogy ők nem akarnak semmit. Egyáltalán semmit. Még dolgozni sem. Nem tudnak meg szokni a bacskai buszatabák között es szerk, álltsák vissza nekik a „montenegrói jogot.“ Leghelyesebb lesz, ha a nép szövetségétől kéri ezt, esetleg az egész Jagosz avia számára. De a crnagórocsk számára okvetlenül, mert ők a joguk nélkül el sem tudják képzelni ezt a furcsán felszabadított, feje tetejére állított világot, ahol az emberek minden nap szappannal mosdanak és dolgoznak, mint egy állat...

Pető Gergely

— Mezalakult a szellemi munkások nemzetközi szövetsége. Parisból jelentik: A szellemi munkások nemzetközi szövetsége megalakult. A szövetség tagjai Driesch német, Borel francia, Murray angol, Enriquez olasz, Reinhold svájci professzorok lettek. A szövetség díszbédjén Painlevé mondott köszöntőt. Beszédében azt hangoztatta, hogy a szellemi munkások feladatát a nemzetek közé emelt mesterséges sorompók lerombolásában, a bizalmatlanság megszüntetésében, a pacifikálás egyengetésében látja. A német Wolff professzor beszédében Németország, Franciaország és Olaszország történelmi kulturakapcsolataira mutatott rá.

Bernard Shaw első találkozása Anatole Franceval

Vámberi Áraia jegyezte fel Bernard Shaw első találkozásának részleteit. Tizenyolc évvel ezelőtt — mondotta Shaw — a római látogatások egy ismert vezetője arra kért, hogy jöjjenek el vele és nezzem meg a sixtini kápolna Michel Agelo-freskóit. Akkoriban tartoztak a kapolna plafonját és kora reggel, mielőtt a munkások még odajöttek, a helyszínen kellett volna lennem. A megállapodás az volt, hogy Anatole France egy német műtörténész kíséretében szinten ott lesz. Hét órakor kellett volna megtörténnie a találkozásnak, de France nem jött el. Lskárán megtudtuk, hogy az órák ur az éjjel elfelejtett hazajönni. Másnap azonban nem feledezett meg róla és kora reggel ott volt a Vatikán közelében. Amikor a Vatikán árkádain és folyosóin a svájci garda előtt elmeztünk, Anatole France nem a szallas legényeket nezte, hanem a szobrokat. Nagy Konstantin szobra előtt a francia költő szarszon megje yezte: „Ine Konstantin szobráta!“ A német tudós megremegett és szerényen megje yezte: Azt hiszem a mester összetévesztette Julint Konstantinnal. „Nem fontos — felelt Anatole France — az egész csak állátpontok kérdése.“ Neve nem kellett, amikor megláttam a német professzor döbbenetes arcát a feleletre. Beérkezünk a kápolnába és egy sötét záplepcőn jutottunk felfelé. E őre mentem és egy ajtó előtt láttam magam. Ha az ajtót kinyitom és egyet lépek szék lábnyi magaságból lephettem volna le az utcára. Kiváncsi vagyok, hogy ebben az esetben ki írta volna meg a „Szent Johannát“. Össze-vissza méz káltunk az állványkon, majd egy veszedelmes kötelhacsón felfele kapaszkodtunk és befelé nevetnem kellett, amikor láttam, hogy a mázsás német professzor milyen ügyefogyottan hintázott ide-oda a kötelhacsón. Mondhatom, a freskók sokkal plasztikusabbnak hatnak közelből, mint a földszintről. Anatole France mélyen meg volt hatva, de e meghatottságtól ször hosszú, nyugodt előadást tudott tartani Michel Agelo-lőről és a kapolna bohivűnek strukturájáról. Bezde közben érkeztek meg a munkások. Gyorsan visszavoltunk, de France meg h-borot, vajjon rálepn-e az egyik ide-oda mozgó létrahidra. Ezt egy erős munkás észrevette, szó nélkül átvarolta a habzó költőt és átségitette a veszedelmes ponton. Nem vártam meg, amíg engem is hasonló sors ér, hanem ösztönösen utána mentem. Lent megkérdeztük France-t, vajjon nem fél-e edatent egy kissé. „Kissé nem félttem, de nagyon!“ — hszóztott a valsz. A további beszélgetés során kiderült, hogy Francsnak halvány sejtelve sem volt, hogy ő ki vagyok. Tudniillik akkoriban — ez 1906 ban volt — nevem még kevésbé volt ismeretes, mint manapság.

Heti naptár

5685. Cheován 11. Szombat.

Szida: Lech löch. A sémita népek őshazájából, a mezopotámiai síkságról a messi ókor folyamán több csoport nyugat felé vándorolt, a mai Sziria és Palesztina földére. Ezek közé tartozott Ávrám a sátorlakhó törzsfő, aki minden hozzatartozójával együtt Isten szavára Ur Kászdin városából Kanáan földjére ment, hogy megvesse ott a látát azon a földön, amelyet Isten utódainak íg rt.

Háftár: Lámmá tómar Jákóv. (Jesájá 40.) A törökök a gim üdött. Ábrahám utját fiaiak meg kellett ismételni, mi or Cyrus megegedte, hogy visszatérjenek Babilonból Palesztinába. Csak hogy ektor már fáradt volt a nép a sok szenvedéstől és nem volt meg benne az az ifju leudlet amely nemz talapító őstök az a messi un vesette, ezért idői emlékeztetébe a prófeta Árahám utját hogy tizedalcat mértsenek belőle arra, hogy valaint Ábrahám Isten nevében jött féltérel és Isten áldása kísérte nyugaton, egy a hazatérők utját is áldás fogja kísérni.

Az új bukaresti cseh követ bemutatkozása

Bukarest, november 6. A király ma fogadta Freilingert, Csehszlovákia új bukaresti követét, aki átnyújtotta akkreditáló levelet. A kihallgatás n jelen voltak Bratianu Jonel miniszterelnök, Duca és Mardarescu miniszterek, az udvar polgári és katonai méltóságai és Károly trónörökös is. Az új követ rövid beszédet tartott hangulkozóva, hogy küldetése a két ország politikai és gazdasági viszonyainak kimélyítésére irányul. A király válaszában a kisanant feladatait méltatta.

A fogadtatások a szokásos szertartások között folyt le.

találkozása ceval

tel Bernard Shaw nagy író első találatok egy ismert el vele és nezzem Agelo-treskóit. Ak a plafonját és kora odajöttek, a hely megáll-podás az német műtörténéstét órák-r kellett ok, de France nem hogy az órá ur sz nap az nban nem reggel ott volt a Tükán áráád ain és elmeatunk, Austole t nezte, hanem a bra előtti a francie Konstantia a posz-nagett és szerényen ster öszetevésztette ntos — feletl Ana-lá-pontok kérdése. attam a német pro-etre. Beérkezünk a cson jutottunk fel-ó előtt láttam ma-egyét lépek száz volna le az utcára. az esetben ki írta Össze-vissza máz-ny veszedelmes nk és befelé nevet-gy a mázsás német hintázott ide-oda esék sokkal plaz-mint a földszintről. hatva, de e meg-ódt előadás tudott apolna bolhiv-inek n érkeztek meg a kultus, de France az egyik ide-oda munkás észrevette, óhót és ásegitette vártam meg, amíg m ösztöndíj után a ncest, vajjon nem é nem félttem, de . A további beszél-ecenek halvány se-vgyok. Tudniillik lt — nevem még anapság.

ta népek öshazájá-messzi ókor folya-vándorolt, a mai zek közé tartozott mind-a hozzatar-Ur Kászidim városá-megvesse ott a látát-dainak íg-rt.

ákóv. (Jesájá 40.) or-hám utját fia-or Cyrus megen-onból Palesztinába. a nap a sok szen- az az ifju leada-et a messi uon a prófeta Á rahám nek belöle ara, évében jött kélet-aton, egy a haza-i.

seh követ esa

iraly ma fogadta k-revi követét, aki kihallgatás-n jelen terelőök, Duca és ar polgári és kato-dörökös is. Az új ang-sulyozva, hogy és gazdasági viszo-A király válaszában szertartások között

A Nibelungok

filmről az egész világ beszél.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Új Kelet cikkeinek atannyomásait csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félfévre 460 lei, egész évre 850 lei.

— Rendezik a békeszerződés függő ügyeit.
Bukarestből jelentik: A román és osztrák külügyminiszterek megállapodtak, hogy újból felveszik a tárgyalásokat a békeszerződésről ki foyólag még fennálló vitás kérdések elintézésére. A tárgyalásokat Bécsben fogják folytatni. Ugyancsak tárgyalások mennek meg Magyarországon is a trianoni békeszerződés egyes szakaszainak alkalmazására vonatkozólag, elsősorban a Magyarország területén levő alapok felosztása és visszatérítés ügyében.

— Macdonald megírja emlékiratát.
Londonból jelentik: Ely amerikai követség ajánlatot tett Macdonald volt angol miniszterelnöknek hogy egy nagyobb amerikai lap részére kezdje meg emlékiratának megírását. Macdonald az ajánlatot elfogadta és legközelebb hozzá fog memoárjának megírásához.

— A Rosenblüth eset utolsó felvonása.
Még emlékeztetes az a nagy port felvert new orki ügy, amely sok tekintetben hasonlított a Dryfus afférhez. Kronshite őrnagyot 1918 októberében a katonai gyakorlaton halva találták. A vizsgálat eleinte megállapította, hogy Kronshite minden valószínűség szerint öngyilkosságot követett el. Később azonban az a gyanu merült fel, hogy Pothier őrmester és Rosenblüth kapitány részesei voltak Kronshite őrnagy halálának. Ezt a feltevést leginkább a kapitány apja, egy nyu almozott tábornok igyekezett a nyilvánosság után miat valósgot beallítani. Nagy szorgalmával elérte, hogy a bíróság ok a per újrafelvételét rendelték el és ennek során Rosenblüthöt és Pothiert letartóztatták. Később szabaddalra helyezték őket, majd újra börtönbe kerültek. Az október végén tartott tárgyalások során Pothiert a vad és következményei alól teljesen felmentették és vele együtt Rosenblüth kapitányt is rehabilitálták. A tárgyaláson Marshall és Warburg, az amerikai zsidóság két hiválósága védtek a zsidó kapitányt.

— Franciaországban ellenőrzik az idegenek tartózkodását.
Parisból jelentik: A hivatalos lap rendelkezést közöl, amellyel a belügyminiszter szabályozza az idegenek franciaországi tartózkodását. Külön szabasz intézkedik azoknak az igazolványoknak kiadásáról és visszavonásáról, amelyek, különösen a munkások számára, tartózkodási engedélyül szolgálnak.

— A Mizrahi női tanítóképzője.
Jeruzsálemről jelentik: A Mizrahi szervezet nagy súlyt helyez a palesztinai oktatásra. Ebből a célból minden alkalmat megragad, hogy az oktatásügyet fejlessze és a gyakorlati életben a vallás érvényre juttassa. Ma már a Mizrahi harmincharom iskola fölött rendelkezik. Óvodák, népiskolák és nagy zsidó városban ugynevezett „tancskemóni” iskolák, Jeruzsálemben héber fia- és lánygimnaziumok, realiskolák és tanítóképző intézetek hirdetik a Mizrahi kultúrtörökveseit. A tanítóképző intézetet most kitöltötték egy női preperandával. A Mizrahi tanügyi politikája odairányul, hogy ne csak tudósokat, hanem kereskedőket, iparosokat és főleg mezőgazdasági munkaerőket neveljen hagyományos szellemben. Az iskolában nagy súlyt helyeznek a nyelv-ek tanítására, kereskedelmi ismeretekre, technikai és földrajzi tudóivalóra. Természetesen azonban mindentűt a Bibliát és Talmudot oktatják a legintenzívebben.

A Nibelungok

filmről az egész világ beszél.

— Meggyilkoltak egy határmenti pénzűgyőrt.
Hiről jelentik: Martonosi János és fivére Martonosi József horgosi vincellérek itt állatoban jöttek Magyarországról. A határon feltartóztatta őket Pogor-bunjak Andrija pénzűgyőr és be akarta őket kisérni a pénzűgyőrségre. A két vinceller azonban megátámadta a pénzűgyőrt, elvetették fegyverét és azzal addig ütötték a fejét, amíg a szerecsélen ember meghalt. A gyilkosság után a tettesek a pénzűgyőr hulláját Martonosi József házának udvarán a duszától mellétt elásták, azonban a sötétben áldozatukat úgy földeltek el, hogy a holttest jobb keze és egyik lábujja kilátszott a földről. Miután a gyilkosok elásták áldozatukat, mindketten Martonosi visszaszökött a határon Magyarországra. Elfogatásuk iránt megindult az eljárás.

— Öngyilkosság egy bérkocsiban.
Budapestről jelentik: Mezei Gyula tizenkét éves magánhivatalnok különös módját választotta az öngyilkosságának. A Kálvin-téren beszállt egy bérkocsiba és azt az utasítást adta a kocsisnak, hogy vigye őt a Marsó utcába a mentőkhöz. A kocsis elindult és mikor befordult a Marsó utcába, hirtelen két lövés dördült el a kocsiban. Rosszat sejtve a lovak közé vágott és abban a pillanatban, amikor a mentőkhöz ért, újabb három lövés dördült el. A mentők a lövések zajára azonban a helyszínen nem tértek, kiemelék a kocsiból a súlyosan sérült fiatal embert, hordágyra tették, de míg a műtőszobába értek vele, meghalt. Tettének oka ismeretlen.

A NIBELUNGOK

filmről az egész világ beszél.

— Egy agglegény művészi hagyatéka.
New Yorkból jelentik: az elmúlt hónapban elhalt Robert B. Hirsch, a William Oppenheim et Sons cég egyik tagja, végrendeletet mostan bontották fel. Hirsch végrendeletében egymillió dollárt hagyatékozott iskolai célokra. Hirsch Robert, aki agglegény volt, azt a pedagógiai elvet akarta megvalósítani, hogy az iskola inkább nevelő, semmint oktató instrumentuma legyen a kulturális fejlődésnek. Ezért azt kívánta, hogy az iskolákban az elméleti oktatás soha ne legyen és a tudományos foglalkozást csak a legtehetségesebbek és arhajvatottak folytassák. A gyermekeket már az iskolán belül ki kell képezni arra a foglalkozásra, amireh legelőbb kedvet éreznek. Követelte az osztályozás eltörlését, nehogy a gyermek önértetében megbántódjék. A hagyatékot kiadták a végrendelező kívánságához képest a kormány kulturisztályának.

— N. Tessitóri Nóra vasárnapi előadóestélye.
A kiváló erdélyi szavalóművésznő, N. Tessitóri Nóra vasárnap, hétfő 9 én tartja meg az idei szezonban első előadóestélyét Mosorán ezuttal a klasszikus magyar költészet legszébb darabjai szerepelnek. Műsorának legfrappánsabb számai az az újonnan betanult székely népballadák lesznek. A nagyközönségnek ígérkező előadókészletre Lepage-nál lehet jegyeket váltani 80, 40, 30 és 20 lejés árakon.

— A Froreich ügy két gyanúsítottját visszahelyezték állásukba.
Sopronból jelentik: A Froreich-üggyel kapcsolatban megvádolt Gelai Frigyes körözést és Kis Béla körjegyzőt, miután a vádak alól tisztázták magukat, a soproni alispán visszahelyezte őket állásukba.

— Merénylet két berlini vonat ellen.
Berlinből jelentik: az elmúlt napok egyikén Scudenberg vasútállomás közelében a síneken keresztre volt fektetve egy hatalmas lámpavas. A veszedelmet azonban idejében észrevették és a vonat akadálytalanul folytatta útját. Egy másik merénylet már nem végződött ilyen szerencsésen. Ismeretlen tettesek Grunewald és Nikolással állomások között több lövést adtak le a vonatra, amelynek tiz ablakát beszúrták. A golyók szerencsére senkiben kárt nem tettek.

* „Ügyvédi határidőnapló 1925.” megjelent. Azonnali rendelésre 360 lej. Lepage Cluj.

A Nibelungok

filmről az egész világ beszél.

— Tamadjak a népszöveséget a magyar nemzetgyűlésen.
Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés máj ülésén Eckhart Tibor szólott fel, ak hosszabb beszédben ismertette az utdellamokban élő magyarok helyzetét. Beszéde során megjgyzte, hogy a kisebbségek ügyét a hagi döntőbíró-ághoz kell utalni hogy ott sürgősen és érdemle esen oldják meg a kérdést. A népszöveség a kisebbségi p-naszokat érdemlegesen sohasem tárgyalta. Élesen bírálja Kolban Erik, a népszöveség kisebbségi osztály vezetője tánykedését, aki norvég származású és kisebbségi ügyeket int-z anélkül hogy a kisebbségek helyzetét ismerne. A népszöveséget önző hatalmi szerveztnek belyegzi, amely a legyőzött két tarós rancsban akarla tartani. Beszédét azzal fejezte be Eckhart, hogy nem szabad gyáva külpoli-át folytatni és sürgősen kell a népszöveség revízióját. Eckhart interpellációjára Kolban Erik kijelentette a budapesti „Magyar Hírlap” munkatársana, hogy az ellen-el n ztt beszéddel kapcsolatban szivesen nyilatkozna, de a népszöveségi ti kárság tagjait szabaly kotji, hogy a sajtóban csak a népszöveségi főtákar engedélyvel t-hetnek közleset.

— Tízezer fontos alapítvány a héber egyetem javára.
Jeruzsálemből jelentik: Jakob Cohen Sana-Port város egyik leggazdagabb kereskedője tízezer fontos alapítványt hagyatékozott a jeruzsálemi egyetem javára. Az alapítványt „Jakob Cohen és felesége” néven fogják kezelni.

*** Maria román királyné a „Nibelungok”-ról.**
Egy különös véletlen folytán Mária királyné és Ferdiánd király ugyanazon időben Európa két különböző városában voltak jelen a „Nibelungok” előadásánál. Egyikről a „The Referer” londoni szemle követségként szólol be június 8-i számában: „A Sgfried letérlet és haláláról megirt „Nibelungok” című filmetnek diadalmas idenye van az Albert Hallban. Londonból utazása előtt Mária királyné az Albert Hall meglát gatta és bamul tát fejezte ki e film kiválósága felett. Kijelentette, hogy ezen film a lezremekebb valamennyi filmmű közt. Különösen megnyerte tetszését a csodálatos erdő, melyről nem tudta felgögni, hogy milyen fényképezik kulisszákról és nem szabad természet után. Ötelsége művészi dícséretben részesült Richter Paul játéka Si-frid szerepében; me-alápiotta ennek játékaról, hogy a legtökélsebb. Majdnem ebben az időben a bukaresti „Vitoru” című lap a követség tudósítást közöl: „Ferdinand király Öfelsége György görög király, Erzsébet királyné és kíséretük részvételével a „Nibelungok” hírneves film mai előadásán melyet nagy sikerrel adnak az „Alhambra” kerthelyiségben.” Ugy vagyunk értesülve, hogy ezen film a legközelebbi napokban bemutatásra kerül a Select mozgóban.

— Földalatti villamosvasutat terveznek Bukarestben.
Bukarestből jelentik: A főváros tanácsa vitáldta Sfintescu mérnököt Budapestre és Bécsbe az ottani földalatti villamos vasutmányosására. Sfintescu vizsgálata után tognak dönteni, hogy a fővárosban is tervezessék-e a földalatti vasutat.

— Istentisztelet.
Simon Bekky, az ortodox hitközség főkántora, péntek este és szombat délelőtt a Poale Cedek zsidó iparosok kolozsvári templomában (Str. Baritiu 16.) alatt fog előimádkozni.

— Egy hollandi gőzös elsüllyesztett egy olasz hajót.
Rómából jelentik: A szizi kikötőből kifele indult az Arion olasz parti hajó, mikor bekanyarodott a Borneo hollandi gőzös. Az öszenitközés oly erős volt, hogy az Arion percek alatt elsüllyedt és legénysegének nagyrésze a tengerbe veszett.

* A „Bata” cipőlerakat Cluj, Főtér 9 értesíti vendéközönségét, hogy a téli szezonra áru megérkeztek. Óriási választék, minden minő ér.

A Nibelungok

filmről az egész világ beszél.

KÖZGAZDASÁG

Újabb értekezlet Bukarestben a kamarai törvény egységesítésére

November 10-ére Bukarestbe rendezték a kamarai titkárokat. Az egységes típusú költségvetés ügye

(Cluj Koloizsvár november 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két héttel ezelőtt már, hogy felvevők az iparkamarai törvény revíziójának kérdését Szamos pro és kontra vélemény hangzott el a javaslat körül, végleges döntés azonban mind-éig nem történt a kérdésben. Mint Bukarestből jelentik, a reál ügye most újabb epizódra került. A kereskedelmi és iparkamara miniszter e hó 10-én értekezletre hívta össze Bukarestbe az iparkamarai titkárait, amely értekezleten az iparkamarai törvény egységesítésének előkészítését tárgyalt a jelenlévők megbeszélésén. Imeretes, hogy Romániában jelenleg két iparkamarai törvény van életben: a régi magyar kamarai törvény és a régi iparkamarai törvény. E két törvény egységesítését, illetve összeegyeztetését a kormány már régen

terve vette, kivétel azonban mind-éig készt, ami annál is inkább súlyos jelentőségű volt, mert egyes kamarák az önmaguk a miniszterium felfüggesztette. A 10-én Bukarestben megtartandó kamarai értekezleten a kamarai törvény egységesítésének kérdésén kívül a kamarák egységes költségvetési típusáról is foglalkoztak tárgyalni a titkárok. Ez az értekezlet azonban, különösen az egységesítési törvényt tárgyaló értekezlet, teljesen privát jellegű lesz. Az egységes költségvetési típus megteremtésére a kamarák az új törvény szűkegek mert eddig minden kamarát külön-külön, teljesen önállóan, jövedelmének arányában vállalták meg a maga költségvetését, ami bizonyos rendszertelenségre vezetett.

Nagyszalonta gazdasági helyzete. Nagyszalonta aról jelentik: A nagyszalontai bankok bekebeli tőkeiknek csak négy százalékával rendelkeznek. En először a penzióterhek csak négy százalékat tudják nyújtani annak, amit három elött tudtak nyújtani. A penzió javulását csak a nagyváradi Bihoreana helyi fője segíti elő. A szalontai bankok a pénzügyi válság ellenére is a hitelme szorítás tekintetében a végéig mehetnek el. A lehangoltság bonaszerkedelm oka először az agrárreform miatti kisebb termelés, valamint a határme alapítás miatt elszakított jómódú közsegek piacra való elmaradása. A még meglevő marha- és sertésállománnyal való kereskedés erősen tartózkodó. Ezt a túlmegs váms oozza. A hlyzést nehezíti az is, hogy Kötégyánon keresztül nem lehet exportálni.

Az angol választások híre deprimálta a közép-európai tőzsdéket. Bar az angol választások kimenetelére nem fogja alterálni az angol külpolitika irányát, mert kétségtelen, hogy egy új konzervatív kormány csak folytatja a Macdonald-kormány konzolidációs törekvő munkáját az európai politikában a közép-európai börzéken, főleg B-riában, nagy nyugtalanságot okozott az angol választások eredménye. A német piacokkal szoros kapcsolatot tartó prágai tőzsdén is érzhető volt a B-riából jött depresszió, amelynek hatása alatt Bécsben is ellanyhult az üzleti tendencia.

A Vajdaságban nő a munkanélküliség. Szabadkáról jelentik: A Vajdaságban egyre nagyobb méreteket ölt a munkanélküliség. A belgrádi kormány ezen a fenyegető jelenségen úgyi yekszik segíteni, hogy munkanélkülivé teszi az idegen származásúakat azáltal, hogy külön miniszteri engedélyhez köti újabb alkalmaztatásukat. Ezenfelül a kormány az új ipartörvény alapján elrendelte, hogy minden műhely számára telepengedélyt kell kéri. Minthogy a magyar ipartörvény szerint erre ezideig nem volt szükség, a legtöbb ipartelep most sorra birságozják.

Elnapolt kényszerregezési tárgyalás Temesvár. A temesvári törvényszék ma kezdte meg a P. pirus-cég kényszerregezési tárgyalását. Boró Hermann János dr. jegyzőnöyvezető Stefan Irodai igazgató, vagyonfelügyelő Crismarin Ostavian dr., a cég képviselője Róth Dezső dr. A tárgyalást november 19-ére elnapolták.

A jugoszláviai állami cukorgyárak a kartell mellett vannak. Belgrádból jelentik: Az Uj Kelet megírta, hogy a jugoszláviai cukorgyárak igazgatói kijelentették, hogy nem léptek kartellbe, csupán meggyezést kötöttek. Mint tudósítónk jelenti, a földművelésügyi miniszter magához hívatta a két jugoszláviai állami cukorgyár igazgatóját, akik elmondották, hogy az ország nyolc cukorgyára azért kötött meggyezést, hogy az eddigi ésszerűtlen termelési módot megszüntesse. A szabadverseny tovább folytatása — mondották — biztos bukást jelentene az ország cukoripara számára

és ezért a gyárak meggyezést kötöttek, hogy a jugoszláviai cukor árat szigorúan az importárthoz fozja szabni. A földművelésügyi miniszterium még nem döntött arról, hogy megengedje az al lami gyáraknak a kartellban való részvételét.

Kivételos tarifa román árak részére a lengyel vasutakon Bukarestből jelentik: A román közlekedésügyi miniszteriumot hivatalosan értesítette a lengyel közlekedésügyi kormány, hogy a romániai árak részére egy kivételos tarifát állít össze amelynek kedvezményében egyaránt részesülnek úgy a román tranzit árak, mint a direkt lengyel piacra küldött árúik. Azok a román kereskedők, akik ezt a kedvezményt igénybe önják venni, bizonyítani tartoznak azt, hogy árúik romániai gyármenyek, vagy termények.

A mai valutapiac

A mai napra a devizák iránt nagyobb kereslet mutatkozott. Különösen az angol font iránt volt nagy érdeklődés. Az ártolyamok a következők: Osztrák korona 394—397—, ma yar koron 420—425—, cseh korona 535—540—, francia frank 945—960, svájci frank 3460—3480 dollár 178—180 00, angol font 822—825, olasz lira 785—790.

Valutapiac november 6-án

Bukarest. Devizák: Paris 940, Berlin —, London 817, Newyork 170 00, Roma 932, Zürich 3450 Bécs 25-25 Prága 537, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 720—, márka 42-00, leva 120, török lira 95 font sterling 810 francia frank 960 svájci frank 35-00, olasz lira 80, drachma 330 dinár 260—, dollár 177 50 lengyel márka 34-00, osztrák korona 26 00, magyar korona 23 00, cseh korona 530.

Zürich. Nyitás — Zárás: Berlin 123 50—123 50, Amsterdam 206 45—206 40, Newyork 518 75—518 75, London 371 00—371 00, Paris 2705 00—2705, Milano 3256 50—3245 00, Prága 154-25—1541 50, Budapest 88 00—88, Belgrád 755 00—755 00, Bukarest 290 00—290 00, Varna 100—100—, Bécs 73 50—73-25.

Súlyos válságba került a malomipar. Az általános gazdasági helyzet súlyos válságba sodorta a romániai malomipart. Különösen válságos a helyzet azoknál az erdélyi és bánáti malomoknál, amelyek főleg exportra vannak berendezve. Ezek a malmok a lej zürichi kurzusának emelkedése óta egyáltalán nem tudnak exportálni, mert addig, amíg egy cseh koronáért hat-hét lejt lehet kapni, még csak kifizetődött az export. A lej emelkedése folytán a cseh korona ma alig ér többet öt lejnél és így kilencven ezer lejes vagononkénti búzának az exportálása nem lehet rentabilis. Ettől eltekintve olyan horribilis az exportilleték (35 000 lej), hogy az teljesen lehetetlené teszi az exportot. A belföldi forgalomnak is súlyos akadályai vannak. Egy öt vagonos malom, hogy kapacitását kimerítse, 450 ezer lej értékű gabonát igényel. A mai magas bankkamatláb mellett pedig az sem rentabilis.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Jesu. Tesék figyelmekkel kíséni a rovatot. Már megittuk, hogy új utlevélet csak akkor kell váltania, ha már az erővelben lévő lejárt. A lejárt dátumáig kaprouán vuzmot.

San Mihail de Cumpie. A közsegekhez legközelebb az közseki iskolába tesék beírni a gyermekeket, de jó telerő után alaposan kell öt elköszíteni.

K. S. Máramarosziget. A pozsonyi jesivának nyilvánossági joga van es hall a ői közsegyes diplomát nyeres. Elátást azonban csak győzőn kapnak. Ha katonasági tesék lép, tartozik a prágai román követség-n jelentkezni.

G. Ö. Galospetru. Mindenestre kérjén már itt francia viz mot. Et az ausztriában székelő francia követségen megbeszabbitják.

R. J. A felerbezési illetékes helyre adta be. Eneket döntést be kell venni.

M. S. Születési bizonyítvány alapján besorozhatják az n a helyre, ahol állandó lakohelye van.

F. M. Bogdand. Legjobb ha ez mélyes összeköttetési utjan b-adj a egy villanyvezetékhez. Ez a vezeték a y-nie k-abb pályáján jól használható. A haitai megye em diplomái az egész világon érvényes l znek. Az előadásokat azonban még csak a kezdő béber egyetem nyelvi és főc-el-ti szakán nyitják meg az idén, minthogy az épületek még nincenek betetözve és az egyetem i t z t k még nincs meg a t-zerelve.

K. V. Manastorul ung. Súlyos mulasztás volt, amit nem lehet hlyszozni, csak akkor, ha illetékes helyen jelájk, hogy önek a ne yvenes ot tiasas jussán joga van a tovább való tartózkodásra.

S. S. Carei-Mare. Ma csak chaluocot mehetnek ki, akik kemény fizikai munkákkal építéstől az országot. Aki csulni megy, vagy vállalkozni, annak legalább 6—700 egyiptomi fontot kell kivinnie. Lakhatja hogy tarcát most nem adunk, de keziratát félrete tük. T-ján sorra kerül L-vébeli válaszokra nem rendelkezhetünk be.

R. S. Covasna. F rduljon kérésével a Palesztinahivatsh z Cluj S r. Regele Ferdinánd 43.

K. I. Tamáshida. A rabotistolat Glasner Ásiba főrabbi vezeti Nyilvánossági joga van.

M. E. Sibiu. A vábázat a Joint és az árva-gondozó, tadjalom, még nem tartoznak fenn. Az nban fölvilágosítással szivesen szolgál az árva-gondozó iroda: Cui S r. Filiosan 1.

Hölgyeim! Melyen lesz állított árak mellett drusitja fiz és bársony modeljeit az

"IDEAL"

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Golya-áruházal szemben. Alakítások és formálások 48 óra alatt készünek.

Vásároljon
őszi és téli
férfi-szöveteket

mélyen lesz állított árban a

Postăvarie Engleză
Izrael Glück
szövetek üzletében Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 5.

Szőrme és fonalfestés! **Ószi ruhákat és bármilyen kelmet a legjobban fest és tisztít** **"KRISTÁLY" KELMEFESTŐ-GYÁR** **Szőrme és fonalfestés!**
Telefon 500 CLUJ Telefon 500

Nagyvá zések. A terjesztette rivális város kástól eltér mással — játszanak. héten. 28 zés. Utóbbi királyságot egyike lenn trónörökös kerületben nem lesz k hősékeknek ják képezn **Megse** közt. A TSC óvásá ben elvesztésre az ad szerepeltete **A Jaka** legjobb re elő. Ma programok Brassóban máron a T pedig a S hanyagolás bizottságok simán foly azonban el **.....** **SZIN** **Rózsá** gyar Szil nője, hos meg ezid gimnázium nem tuls részben t frissesség ének tudás Ily műve adja meg ben ragy legszivese dalécióka érzelmi Rózsá Il fajtájából és elmély csak itt-fátyolezo részletében dánt Bra Mignon gárdag sággal ad nagy ár melegen **A G** reggel 9 Grosaveso fel: kedő dán Bohé Bajazzók (31 sz. A savescu Bohémle Ritta ass fogja éne nek: páh ban 200 támlásszé rendü 65 60 lej, f en az á is benne 60 lej. z erkélyülé **Péntek:** Pre Szombat ság elő

SPORT

Nagyvárad—Kolozsvár városközi mérkőzések. A nagyváradai szövetség azt a javaslatot terjesztette a kolozsvári szövetség elé, hogy a két rivális város válogatott csapatai — amelyek a szokástól eltérően ez évben még nem mérkőztek egymással — november hónapban egymásután kétszer is játszanak. November 16-án Kolozsvárra, a következő héten 23-án pedig Nagyváradra lenne a mérkőzés. Utóbbi azért fontos Váradra nézve, mert a királyszobor leleplezéssel kapcsolatos ünnepek egyike lenne, amelyen Ferdinánd király és Károly trónörökös is megjelenének. Mintán a kolozsvári kerületben a bajnokság a jövő héten befejeződik, nem lesz komolyabb akadály a válogatott mérkőzéseknek, amelyek az utolsó szezon szenzációit fogják képezni.

Megsemmisítették a TSC—Solvay mérkőzést. A kolozsvári intézőbizottság helyt adva a TSC óvásának, megsemmisítette a Solvayval szemben elvezetett bajnoki mérkőzést. A megsemmisítésre az adott okot, hogy a Solvay igazolatlanul szerepeltetett egy Kóbori nevű játékosát.

A Jakobi Dudi-nap programja vidéken. A legjobb reményekkel nézhetünk a Jakobi Dudi-nap elé. Ma érkezett jelentések alapján a vidéki programok közül eddig a következőket ismerjük: Brassóban a Brasovia játézik az Olimpiával, Szatmáron a Törökösök a SzSE-vel, Máramaroson pedig a Sámson játézik az MSE-vel. Bizonyos elhanyagolását a delognak látjuk a kolozsvári intézőbizottság részéről. Mindenütt másutt az intézőbizottságok gondoskodtak arról, hogy a vidéken is simán folyjanak le az egyes mérkőzések, nálunk azonban ebben az irányban nem történt semmi.

SZÍNHÁZ—MŰVÉSZET

Rózsa Ily hangversenye. A kolozsvári Magyar Színház egykori ünneplé operaénekesnője, hosszú pauza után szerdán este tartotta meg ezidei első hangversenyét a katonikus gimnázium dísztermében. A művésznő műsorát nem túlságos szerencsével válogatta össze, nagyrésztben túllírt számai nem hatottak azzal a frissességgel, melyet a művésznő tehetsége és énektudása révén el lehetett volna várni Rózsa Ily művészi értékét főleg precíz énektudása adja meg, mely a tegnapi estén is teljes fényben ragyogott. Hangjának meleg patakzásában legziveresebben azokat az asszonyosan lágy modulációkat élveztük, melyek a melódiaik benső érzelmi lényegét hozták felszínre. Általában Rózsa Ily nem a technikázó operaénekesnők fajtájából való; egész előadásán a belső élmény és elmélyülés közvetlensége ömlik el, melyet csak itt-ott zavar meg egyes hangfázisoknak fátyolosan kizengő alétsága. Amely minden részletében megkapó precizitással énekelte például Bruns „Saphische Oda”-ját és Thomas „Mignon”-ját, époly ellankadó, bár helyenként gazdag hangszínekkel megszólaló folyamatos-sággal adta elő a „Sámson és Dalila” c. opera nagy ária részletét. A művésznőt a közönség melegen ünnepelte. Sikere őszinte és teljes volt. (s. l.)

Színházi iroda közleménye

A Grosavescu előadások jegyei. Pénteken reggel 9 kor kezdő árúsitani a magyar színház a Grosavescu-esték jegyeit. Grosavescu négyeszer lép fel: kedden Tuscóban (première bérletben), szerdán Bohéméletben (30 sz. B bérletben), pénteken Bajazzóban (bérletszűnet), szombaton Rigolettóban (31 sz. A bérlet). A szereposztás is parádés Grosavescu mellett. Toscát Lévy Ilonka, Mimit a Bohéméletben és Gildát a Rigolettóban Marcus Ritta asszony, mint vendég, Rigolettót Teodorescu fogja énekelni. A helyek árai a következők lesznek: páholy 500 le, szőlyeszék a négy első sorban 200 lej, másodrendű szőlye 150 lej, elsőrendű támlásszék 110 lej, másodrendű 90 lej, harmadrendű 65 lej, erkély első sor 80 lej, első erkély 60 lej, felső erkély 40 lej, állóhely 22 lej. Ezekben az árakban a jegyadó és szindikátusi illeték is benne foglaltatnak. Elővételi díjak: páholytól 60 lej, szőlyeszéknél 20 lej, támlásszéknél 12 lej, erkélyüléseknél 6 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HEVI MŰSORA

Péntek: A három grácia (7-edzer. Bérletszűnetben. Premiére-helyárral. Sorozat 115)
Szombat d. u. fél 4-kor: Cifra nyomorúság (Első ifjúsági előadás, igen olcsó helyárral. A bevezető előadást Janovics Jenő dr. tartja. Sorozat 116.)

Szombat este 8-kor: A három grácia [8-adzor. Bérletszűnetben. Premiére-helyárral. Sorozat 117]
Vasárnap d. e. fél 11-kor: Tanner John házassága. [Mérésékelt helyárral. Sorozat 118.]
Vasárnap d. u. 1/4-kor: A hamburgi menyasszony [Mérésékelt helyárral. Sorozat 119]
Vasárnap este 8-kor: A három grácia. [9-edzer. Bérletszűnetben. Premiére-helyárral. Sorozat 120]
Hétfő: A három grácia (10-edzer. Bérletszűnetben. Premiére-helyárral. Sorozatszám 121)

MOZGÓK MŰSORA

Select Mozgó. Péntek, november 7. Premier. *A milanoi mátkapár.* (A milanoi dögvész) Grandiózus film, 8 felvonásban, Alessandro Manzoni nagy regényíró világhírű regénye után. Filmre alkalmazta a kiváló filmművész Mario Bonnard.
Urania mozgó. Péntek, november 7. Premier. *Az orleansi szűz* Nagy történelmi dráma 1529-ből, 10 felvonásban. Filmre alkalmazva Schiller tragédiája után. Főszerepben a szép amerikai művész Geroldine Ferrar.
Apoiló Mozgó. Péntek, november 7. *Patt és Pattachon.* (Hamlet a leánynevelő intézetben.) Nagy nevetető vígjáték, 5 felvonásban. Főszerepben az ismert dán komikusok Patt és Pattachon.

Kezdő zsidó fiatal orvost keresek

szép 21 éves, háziisan nevelt huzom részére. Nővérem hozománya gyanánt szonnal átvehet egy olyan orvosi állást, modernül felszerelt orvosi rendelővel és 4 szobás lakással, jól ellátott házi gazda-ággal a komplett férfi ruhával, amely havonta minimum 25,000 lejt jövedelmez. Ezen felül némi készpénzt is kaphat. Túljesen szegény, anyagi gondokkal küzdő, de szakmájában elsőrangú fiatal orvosok előnyben részesülnek. Csakis teljes című levelekre válaszok. Tervezetesen diszkrdáció bizt. itva. Levelek „**Boldoggá akarom tenni**” jeli ére a Radio hirdetési osztálya, Cluj Str. Reg. Maria 34 sz. alá küldendők. 8101

Fürdőkádak
fürdőhengerek
fayencemosdók
clósettek
vizardályok
closett ülésdeszkák
armaturák

Az összes viz- és villanyfelszerelési anyagok raktára.

Electrohidro

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 65

(A siguranával szemben)

Telefon 2—14

MILKA SUCHARD

TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Hirdessen az Uj Keletben!

Wesselényi Miklós-utcai házunk sürgős lebontása

és árubázá való átalakítása miatt

ÖSSZES ÁRU-

készletünket

az építkezéshez szükséges pénz megszerzése miatt

eddig még nem létezett árainkon

fogjuk kiárúsitani a mai naptól kezdve.

Lej 25
Angol tenis-flanel (80 cm széles)

Lej 25
Sifon (női kelengyének)

Lej 15
Férfi kötött zokni . . .

Lej 150
Angol férfiöltönyszövet

DICK

áruház

Deák Ferenc-u.

5.

